Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg

Ebrill 2023 – Mawrth 2024

Y Tribiwnlys Eiddo Preswyl
Residential Property Tribunal

Cynnwys

Rhagair		3
Adran 1	Trefniadau Goruchwylio Cydymffurfiaeth	4
Adran 2	Asesu Cydymffurfiaeth	4
Adran 3	Adrodd ar waith a wnaed yn 2023-2024	6
Adran 4	Gwaith sydd i ddod 2023-2024	7

OGL © Hawlfraint y Goron 2024, Llywodraeth Cymru, WG50761, ISBN digidol 978-1-83625-691-5
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg

Rhagair

Dyma wythfed adroddiad blynyddol Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru ("y Tribiwnlys") ar ei gydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg ers i'r Safonau ddod i rym ar 30 Mawrth 2017. Mae'r adroddiad hwn yn canolbwyntio ar y cyfnod 1 Ebrill 2023 i 31 Mawrth 2024.

Mae dwy ran i'r Tribiwnlys, sef yr ysgrifenyddiaeth a'r Aelodau. Mae'r ddwy ran yn gweithio gyda'i gilydd, yn ystod y broses apelio a hawlio, gan wneud tasgau gwahanol. Yr aelodau yw:

- Llywydd y Tribiwnlys, hynny yw, yr Arweinydd Barnwrol;
- Is-lywydd;
- Cadeiryddion sy'n Gyfreithwyr;
- Aelodau Proffesiynol sy'n Syrfewyr Siartredig;
- Aelodau Lleyg.

Mae'r Tribiwnlys, ei aelodau a'i benderfyniadau yn annibynnol ar y Llywodraeth. Mae gan y Tribiwnlys 6 aelod (3 aelod cyfreithiol, 2 syrfëwr ac un aelod lleyg) sydd â sgiliau Cymraeg cryf, a gellir cynnull panel llawn (hynny yw, cadeirydd cyfreithiol, aelod proffesiynol ac aelod lleyg) a all glywed a chynnal gwrandawiad llawn drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae Is-lywydd y Tribiwnlys yn siaradwr Cymraeg rhugl.

Mae'r ysgrifenyddiaeth yn gyfrifol am weinyddu tribiwnlysoedd ac yn ymdrin â phob ymholiad ffôn a phob ymholiad ysgrifenedig. Gweision sifil yw'r rhain a gyflogir gan Lywodraeth Cymru, ac maent yn rhan o Uned Tribiwnlysoedd Cymru, sy'n gyfrifol am weinyddu chwe thribiwnlys datganoledig ledled Cymru. Mae gan dîm yr ysgrifenyddiaeth ddau aelod sy'n rhugl yn y Gymraeg, yn ogystal â'r Uwch Reolwr Gweithrediadau a Phennaeth Tribiwnlysoedd Cymru sydd ill dau hefyd yn rhugl.

Dyddiad cyhoeddi: 30/09/2024

Manylion cyswllt ar gyfer ymholiadau: rpt@llyw.cymru

Adran 1 – Trefniadau Goruchwylio Cydymffurfiaeth

Mae'r Adroddiad Blynyddol hwn wedi'i baratoi gan Uned Tribiwnlysoedd Cymru ac mae wedi'i gymeradwyo gan Lywydd Dros Dro y Tribiwnlys Eiddo Preswyl.

Mae'r adroddiad blynyddol hwn yn ymddangos ar wefan y Tribiwnlys ac mae Comisiynydd y Gymraeg wedi cael gwybod ei fod wedi cael ei gyhoeddi.

Adran 2 – Asesu Cydymffurfiaeth

Safonau Cyflenwi Gwasanaethau

Mae'r Tribiwnlys yn sicrhau cydymffurfiaeth â'r safonau cyflenwi gwasanaethau drwy'r camau canlynol:

- Rhoi canllawiau i staff ar ymateb i ohebiaeth, ateb y ffôn ac ateb negeseuon e-bost.
- Darparu templedi ar gyfer llythyrau sy'n cynnig cyfle i ddefnyddwyr y Tribiwnlys gael gohebiaeth yn Gymraeg. Mae llythyrau a negeseuon e-bost oddi wrth y Tribiwnlys hefyd yn cynnwys brawddeg safonol yn datgan bod gohebiaeth yn cael ei chroesawu yn Gymraeg, ac na fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.
- Mae'r holl ddogfennau a gynhyrchir ar gyfer y cyhoedd ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg, gan gynnwys ffurflenni cais a dogfennau canllaw. Mae fersiynau Saesneg y dogfennau a'r ffurflenni a gynhyrchir gan y Tribiwnlys hefyd yn cynnwys brawddeg safonol sy'n datgan eu bod ar gael yn y Gymraeg, ac y gall y cyhoedd gyflwyno gwybodaeth i'r Tribiwnlys yn y Gymraeg.
- O fis Mawrth 2024, mae cwestiwn dewis iaith newydd wedi'i gynnwys yn y ffurflenni, ac ail gwestiwn nad yw'n orfodol yn gofyn "Os ydych chi'n gallu siarad Cymraeg ac wedi nodi Saesneg fel eich dewis iaith, byddem yn croesawu adborth i gael gwybod am yr hyn sy'n eich rhwystro rhag defnyddio'r Gymraeg mewn Tribiwnlys".
- Sicrhau bod pawb yn deall bod darpariaeth ar gyfer cynnal gwrandawiadau yn Gymraeg ac y gall unrhyw un sy'n bresennol ddefnyddio'r Gymraeg mewn gwrandawiad.
- Mae pob tudalen o'n gwefan ar gael yn Gymraeg a Saesneg.
- Cyflwynodd Llywodraeth Cymru system ffôn newydd drwy Microsoft Teams ym mis Ebrill 2021. Mae'r Tribiwnlys yn defnyddio'r system newydd hon i sicrhau ei fod yn cydymffurfio â safonau 8 a 9 drwy sicrhau bod gan ddefnyddwyr y Tribiwnlys yr opsiwn o bwyso 1 i siarad ag aelod o'r tîm yn Gymraeg a phwyso 2 i siarad ag aelod o'r tîm yn Saesneg.

Defnyddio ein gwasanaethau yn 2023-2024

Cyfanswm y ceisiadau a ddaeth i law	104
Nifer y ceisiadau a gafodd eu prosesu yn Gymraeg	0
Cyfanswm y gwrandawiadau a gynhelir	19
Nifer y gwrandawiadau a gynhaliwyd yn Gymraeg	0

Gwefannau

Oherwydd newidiadau i'r system nid ydym yn gallu pennu nifer yr ymweliadau â gwefan y Tribiwnlys ar gyfer chwarter cyntaf 2023-24. Felly, mae'r ffigurau a nodwyd yn cwmpasu chwarteri 2-4 yn unig, rhwng 1 Gorffennaf 2023 a 31 Mawrth 2024.

Nodir isod ddadansoddiad o faint o weithiau yr ymwelwyd â thudalen hafan Gymraeg a Saesneg y Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru rhwng 1 Gorffennaf 2023 a 31 Mawrth 2024.

	Saesneg	Cymraeg	Cyfanswm
Nifer yr ymweliadau â'r dudalen	9,252	309	9,561

Safonau Llunio Polisi

Mae'r Tribiwnlys yn arfer ei swyddogaethau statudol yn unol â'r ddeddfwriaeth sy'n ei lywodraethu. Nid yw o fewn cylch gwaith y Tribiwnlys i ddatblygu polisi. Er hynny, rydym yn ystyried effaith ein penderfyniadau gweithredol ar ddarpariaeth ein gwasanaethau yn Gymraeg.

Safonau Cadw Cofnodion

Mae Hysbysiad Cydymffurfio'r Tribiwnlys (sy'n manylu ar y Safonau Cyflenwi Gwasanaethau, Llunio Polisi a Chadw Cofnodion y mae'n rhaid i'r Tribiwnlys gydymffurfio â hwy) wedi'i gyhoeddi ar wefan y Tribiwnlys: www.tribiwnlyseiddopreswyl.llyw.cymru/sites/residentialproperty/files/2019-01/welsh-lang-compliance-notice-cy.pdf.

Rydym yn cadw cofnod o nifer y cwynion a ddaw i law, os oes rhai, sy'n ymwneud â chydymffurfio â'r Safonau.

Cwynion

Ni chafwyd unrhyw gwynion mewn perthynas â gweithredu'r Safonau yn ystod y cyfnod adrodd.

Adran 3 – Adrodd ar waith a wnaed yn 2023-2024

	Cam gweithredu	Cynnydd
1.	Cynnal gwaith i gynllunio system hunanreoleiddio o ran cydymffurfio â safonau'r Gymraeg ar gyfer y Tribiwnlys.	**Amcan wedi'i gwblhau**. Lluniwyd dau holiadur 'ticio blychau', un ar gyfer clercod ac un ar gyfer y rheolwr busnes. Mae'r rhain yn helpu i brocio'r cof a gwirio gwybodaeth am Safonau'r Gymraeg. Wedi'i weithredu 2023.
2.	Cynhyrchu dogfen ganllaw, gan roi cyfarwyddiadau i'r Tribiwnlys ar sut i gael gafael ar wasanaethau cyfieithu ysgrifenedig a chyfieithu ar y pryd, ac ar hwyluso cyfarfodydd dwyieithog drwy blatfformau fideo-gynadledda.	**Amcan wedi'i gwblhau**. Mae dogfen ganllaw wedi'i chwblhau, ac mae fframwaith cyfieithu newydd ar waith. Wedi'i weithredu 2024.
3.	Meithrin cysylltiadau â defnyddwyr gwasanaethau i nodi'r hyn sy'n eu rhwystro rhag rhyngweithio â'r Tribiwnlysoedd drwy gyfrwng y Gymraeg.	**Parhau i gyflawni'r amcan**. Cynlluniwyd proses i gasglu gwybodaeth gan ddefnyddwyr (gweler 4ydd pwynt bwled o dan Safonau Cyflenwi Gwasanaethau). Bydd data sy'n cael eu casglu o fis Mawrth 2024 yn cael eu dadansoddi ar ôl derbyn digon o wybodaeth gan ddefnyddwyr gwasanaethau.
4.	Nodi gwelliannau y gellir eu gwneud a'u rhoi ar waith yn ystod 2023-24 i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn ein Tribiwnlysoedd.	**Parhau i gyflawni'r amcan**. (gweler uchod) Rydym hefyd wedi nodi gwelliannau y gellir eu gwneud i'r wefan, a fydd yn galluogi hyrwyddo'r Gymraeg. Rydym yn gweithio gyda'n hadran TG ar hyn o bryd i weithredu'r gwelliannau hynny.
5.	Darparu hyfforddiant i holl aelodau'r Tribiwnlys a staff Uned Tribiwnlysoedd Cymru i godi ymwybyddiaeth o'r defnydd o'r Gymraeg yn ei gwrandawiadau ac mewn perthynas â chyfathrebu ehangach, ac o rwymedigaethau'r Tribiwnlysoedd o dan Safonau'r Gymraeg.	**Amcan wedi'i gwblhau**. Darparwyd hyfforddiant ar Safonau'r Gymraeg ac i godi ymwybyddiaeth aelodau'r Tribiwnlys amdanynt yn ystod cynhadledd flynyddol ym mis Tachwedd 2023. A darparwyd hyfforddiant i staff gweinyddol Uned Tribiwnlysoedd Cymru yn ystod y Diwrnod Hyfforddi Tîm ym mis Medi 2023.

Adran 4 – Gwaith sydd i ddod 2023-2024

1. Meithrin cysylltiadau â defnyddwyr gwasanaethau i nodi'r hyn sy'n eu rhwystro rhag rhyngweithio â'r Tribiwnlysoedd drwy gyfrwng y Gymraeg.

2. Nodi gwelliannau y gellir eu gwneud a'u rhoi ar waith yn ystod 2024-25 i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn ein Tribiwnlysoedd.

3. Asesu cydymffurfiaeth y Tribiwnlys â Safonau'r Gymraeg yn erbyn llinell sylfaen a sefydlwyd yn 2023-24.

4. Paratoi Dogfen sy'n amlinellu gofynion Safonau'r Gymraeg i'w rhannu â holl Aelodau'r Tribiwnlys.